

เสวนา “เด็ก เด็ด เด็ด แบบเด็กวิจัย”

โดย ตัวแทนกลุ่มเยาวชนจาก ยุวชนสร้างสรรค์ กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน

และโครงการ CBT YOUTH

สถานที่อาคารหอจดหมายเหตุ เวทีโถง ชั้น 1

วันที่ 7 พฤษภาคม 2554 เวลา 13.00-14.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ: คุณรัตนา ชูแสง

บทถอดเทปการเสวนา

ผู้ดำเนินรายการ:

เวทีในวันนี้เป็นแหล่งรวมของเยาวชนคนเก่งทั่วทุกภาคของประเทศไทย เป็นการสร้างที่ยืนที่ยิ่งใหญ่ เพราะเยาวชนจะเป็นพลังในการที่จะไปเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ วันนี้เราจะมาฟังเรื่องเล่าดี ๆ จากเยาวชนที่ทำงานวิจัย การนำงานวิจัยเข้ามาช่วยในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สิ่งที่ทำ สิ่งที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งกับตัวเอง ชุมชน และสังคม

เยาวชน (น้องเก่ง):

เคยทำโครงการวิจัยชื่อ ศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นใจการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งทำตั้งแต่สมัยที่เรียนอยู่วิทยาลัยการเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี ที่มาของโครงการเกิดจากการที่เด็กที่เรียนด้านการเกษตร จบมาแล้วไม่ได้มาทำงานด้านการเกษตร ทั้งที่เป็นสายอาชีพ ส่วนใหญ่แล้วรุ่นพี่ที่จบไปจะไปทำงานตามห้างสรรพสินค้า จึงเกิดข้อสงสัยขึ้นมา และมีการร่วมกันแก้ปัญหา ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น มาแก้ปัญหา โดยการศึกษาข้อมูลจากรุ่นพี่ที่เรียนเกษตรฯ แล้วจบมาทำงานตรงกับสายที่เรียนมา ไปประกอบอาชีพเกษตรจริง ๆ ไปดูว่าการเรียนเป็นอย่างไร แล้วทำไมถึงมีแนวคิด มีความเชื่อมั่นว่าประกอบอาชีพเกษตร แล้วจะประสบความสำเร็จ ซึ่งตอนนี้โดยส่วนตัวก็ได้เรียนจบแล้ว และได้เริ่มต้นทำเกษตรกรรม แม้ว่าในตอนแรกไม่ได้ชอบการทำอาชีพเกษตร อาจเนื่องมาจากพ่อกับแม่ทำอาชีพเกษตร และเราเห็นภาพว่ามันลำบาก เลยเกิดความคิดว่าอย่างไรก็ไม่ทำ และทางผู้ใหญ่ที่บ้านปลุกฝังมาว่าให้ตั้งใจเรียน จบมาแล้วจะได้เป็นเจ้าคนนายคน

จึงได้พยายามตั้งใจเรียน โดยไม่มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เมื่อได้เข้ามาสู่การอบรมกระบวนการวิจัยแล้ว ได้ไปค้นพบความจริง ได้ไปเห็นภาพของเกษตรกร ดังนั้นภาพแรกที่เราเห็น ภาพความเหนื่อยยากของเกษตรกรเป็นแค่ข้อมูลเพียงบางส่วน แต่เมื่อได้เข้าสู่กระบวนการวิจัย ทำให้เราได้ทราบข้อมูลของความเป็นจริง ได้พบเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ทั้งที่เราคิดว่า เกษตรกร ร้อน และเหนื่อย แต่ทำไมเกษตรกรคนนี้ไม่เห็นจะเหนื่อยและลำบากอย่างที่เห็นเลย ก็เลยเกิดจุดเปลี่ยนทางด้านความคิดของตัวเอง

ผู้ดำเนินรายการ:

จากน้องเยาวชนที่เรียนด้านการเกษตร ไม่อยากทำงานด้านการเกษตร แต่เมื่อผ่านกระบวนการวิจัยแล้ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทุกวันนี้เรียนจบแล้ว และกล้าหาญที่จะกลับไปทำงานด้านการเกษตร

ภัทรวิจิตร งามสม:

มาจากสภาเด็กและเยาวชน ตำบลบ้านสา จังหวัดลำปาง เริ่มต้นจากการเป็นเยาวชนในหมู่บ้าน และพวกพี่ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเยาวชนของแต่ละหมู่บ้าน ก็ดึงเข้าไปทำงานวิจัยโดยดึงเข้าไปช่วยงานก่อนในขั้นแรก โครงการที่ทำคือโครงการ แนวทางการพัฒนากลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านสา จังหวัดลำปางอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การทำงานเป็นการดึงเด็กในชุมชนให้มาร่วมทำงานกับเรา โดยเราเป็นแกนนำ เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ก็เลยเกิดการดึงเด็กมาทำกิจกรรม จากเดิมที่บอกว่า อยู่ในชุมชน และพี่ ๆ เยาวชนทำงานขึ้นนี้อยู่ แล้วเขาชวนมาช่วยทำงาน อะไรที่ทำให้เราตั้งใจที่จะทำ จนทำมาถึงทุกวันนี้ การทำกิจกรรมนี้ด้วยใจ ทำแล้วมีความสุข อาจจะมีคำบ่น คำตำว่า ดึงเด็กเข้ามาทำอะไร มามั่วสุมกันหรือเปล่า การทำงานวิจัยทำอะไบบ้าง โครงการนี้เป็นการดึงเด็กเข้าร่วมทำงาน มาฝึกงาน เพื่อวันหน้าเราไม่ได้ทำ ซึ่งกิจกรรมที่ทางจะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานวัด ไปทำงานกับวัด เนื่องจากเด็กของเราจะเป็นเด็กวัด พอมีกิจกรรมเราจะจัดซุ้ม มีชวมน้องๆ มาฟังเทศน์ฟังธรรม และถ้าตามหมู่บ้านมีงาน เช่น งานศพ ฯลฯ เราจะไปช่วยงาน

ผู้ดำเนินรายการ:

เรียกได้ว่า เป็นแรงพลังของชุมชนที่เข้าไปช่วย

เหมือนฝัน คงช่วย:

ภาคใต้ ผ่านกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมา 2 ระยะ ทำเกี่ยวกับเรื่องของขยะ ตั้งแต่ระยะแรก ม.1-ม.3 และกลับมาทำต่อเพื่อให้จบระยะที่สอง จากเด็กธรรมดาที่มีเส้นทางในการตั้งใจเรียนหนังสือ ไม่สนใจกิจกรรม เรียนเพียงอย่างเดียว มุ่งหวังเกรด 4 จนมีโอกาสเข้าร่วมทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้เราเห็นถึงความ

ตามกระแสของสังคม วัฒนธรรมประเพณีที่เคยเห็นมาจะหายไป อัตลักษณ์ของการแต่งชุดก็จะหายไป เกิดการคิดร่วมกับคนในชุมชนว่าจะพัฒนา หรือแก้ปัญหาตรงไหนของชุมชนดี ได้โจทย์ร่วมกัน คือ การฟื้นฟูอัตลักษณ์ ประเพณีการแต่งงานของชาวผู้ไท ซึ่งในตัว อัตลักษณ์ประเพณีการแต่งการ จะมีองค์ความรู้ หรือคำสอนซึ่งเป็นจารีต ประเพณีที่หล่อหลอมให้คนผู้ไท อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยหลักๆ ของกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมหรือที่เรียกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม กระบวนการแรก คือ หาโจทย์ มาวางแผนและทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนร่วมกัน เก็บข้อมูลร่วมกัน และนำข้อมูลมารวมกัน มาเข้าสู่กระบวนการรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา แนวทางในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ว่า ต้องทำอะไร และลดภาระค่าใช้จ่ายได้เท่าไร

ผู้ดำเนินรายการ:

ร่วมงานกับชุมชน มีเสียงสะท้อนอย่างไร

ดวงมณี (นิก):

ในปัจจุบัน เด็กหรือเยาวชนจะถูกผลักออกมาเพื่อเรียนหนังสือ ซึ่งต้องห่างไกลชุมชนของตัวเองจากกระแสความเชื่อของคนในชุมชนที่บอกว่า เด็กและเยาวชนต้องเรียนหนังสือ จบมาแล้วเป็นข้าราชการ หรือเข้าไปสู่วงจรอุตสาหกรรมการค้า แต่เมื่อเรากลับไปทำตรงนั้น มันเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเราและคนในชุมชนได้มาพูดคุยร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันก่อนที่จะเข้าไป ในปัจจุบันเด็กคิดว่าจะหางานดี ๆ ทำโดยไม่กลับไปในชุมชน แต่พอได้มาทำกิจกรรมตรงนี้แล้ว มันเกิดการเปลี่ยนแปลงเราภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้ชุมชน มีพลังและความตั้งใจมากขึ้น พอเกิดพลัง ทำให้เราตั้งเป้าหมายในชีวิตหรือมีความมุ่งมั่น ตอนนี้ที่มองเห็น คือชุมชนยังไม่มีกระบวนการคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิต แม้จะมีอยู่ในองค์ความรู้ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตในปัจจุบันแต่ไม่ได้มีเหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อยากให้ชุมชนคิด แก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลหรือร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้ดำเนินรายการ:

งานวิจัยไม่ใช่เพียงแค่การทำ และการทำร่วมกับชุมชนเพียงอย่างเดียวแต่มันนำมาสู่การปรับ หันกลับมา มองตนเอง เป้าหมายของตนเอง และนำไปสู่การวางแผนชีวิตตัวเองไปได้ด้วย กระบวนการวิจัยเป็นเรื่องยากหรือไม่ และมีสิ่งไหนบ้างที่อยากแนะนำ

น้องเก่ง:

ในตอนแรกที่ได้มาร่วมกระบวนการทำกิจกรรมโดยไม่รู้ว่าจะงานวิจัยคืออะไร คิดว่าเป็นการทำกิจกรรม สันทนาการเกี่ยวกับป่า คิดว่าสนุก จะเรียกว่าหลงเข้ามาก็ได้ แต่พอได้เข้ามาแล้วเห็นภาพสิ่งต่างๆ สิ่งใหม่ที่ไม่เคยเห็น และกระบวนการทำให้เกิดความคิดขึ้นมาได้ รู้สึกว่าต้องมีส่วนในการรับผิดชอบต่อชุมชน ต่อตัวเองมากขึ้น เกิดความคิดว่าต้องมีส่วนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งตอนนี้ในชุมชนจะเหลือเพียงคนแก่ ส่วนคนวัยรุ่นจะออกไปทำงานข้างนอกไปอยู่ในเมือง ทำให้ความเป็นชุมชนน้อยลง ทำให้เกิดความคิดที่จะทำอะไรบางอย่าง และจากการได้ร่วมกิจกรรมกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจะสามารถเปลี่ยนแปลงคน และชุมชนได้ ก็เลยเกิดการนำกระบวนการมาทำกับคนในชุมชนก่อนมาร่วมทำกิจกรรมในกระบวนการ เพื่อให้เยาวชน หรือคนในชุมชนมองเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการใช้อย่างข้อมูลมากขึ้น โดยให้คนในชุมชนเป็นคนแก้ปัญหาเอง

ผู้ดำเนินรายการ:

จากกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น หลังจากเรียนจบแล้วสามารถนำไปทำเพื่อชุมชนได้ นี่คือ เรื่องเล็กๆ ที่เด็กๆ ที่เด็กในชุมชนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติจริง

ภัทราวดี งามสม:

โครงการของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านสา จะเริ่มจากการจัดค่าย ซึ่งในตำบลจะมี 3 หมู่บ้าน เราจะนำแต่ละบ้านมาร่วมกัน โดยใช้ชื่อค่ายว่า ค่ายพี่สอนน้อง จะเป็นการถ่ายทอดกระบวนการจากพี่ให้น้อง ตั้งแต่ยังเล็ก กระบวนการ คือเป็นกิจกรรมเข้าค่าย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้อง และจะค่อยๆ ดึงน้องๆ ที่มาเข้าค่ายให้มาร่วมทำงานกับกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน ตำบลบ้านสา

ผู้ดำเนินรายการ:

กระบวนการวิจัยต้องมีความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือจากชุมชน ไม่ใช่เพียงแค่การมีโจทย์วิจัยมา และลงมือทำเท่านั้นที่จะทำให้สำเร็จ หลังจากทำงานวิจัยแล้ว มีเสียงสะท้อนจากชุมชนอย่างไรบ้าง

ภัทราวดี งามสม:

ผู้ปกครองของเด็ก ๆ จะถามว่า ไปทำอะไรที่วัด ไปทำสิ่งที่ไม่ดีหรือเปล่า เลิกเรียนมาก็ไปวัด เนื่องจากปกติจะใช้เวลาหลังเลิกเรียนไปประชุมวางแผนกันในวัด โดยเราจะใช้วัดเป็นจุดศูนย์กลางในการประชุมวางแผน

แล้วจะจัดงานที่วัด เราก็เลยจัดกิจกรรมที่เป็นงานทางศาสนาคือ งานขันโตก เป็นขบวนขันโตก กิจกรรมจะมีฟ้อนเล็บ กลองปี่จ่า กลองสะบัดชัย และแบ่งว่า ใครต้องทำอะไร ซ้อมที่ไหน พ่อแม่จะเริ่มเข้าใจขึ้นบ้าง อาจจะมีบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจ และสงสัยว่าทำแล้วได้อะไร เกิดประโยชน์อะไร หลังจากมีกิจกรรมขึ้นมาก็เริ่มเกิดการยอมรับว่า การทำกิจกรรมในรูปแบบนี้คือ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ได้ใช้เวลาว่างไปมั่วสุมกัน ใช้เวลาหลังเลิกเรียนมาทำการบ้าน มาทำกิจกรรม ที่ต้องประสานงานให้ดี

ผู้ดำเนินรายการ:

การที่จะสร้างการยอมรับ ทุกคนในกลุ่มจะต้องปฏิบัติตัวให้เห็นจริง ๆ ว่ามาทำประโยชน์ด้วย และให้ผู้ปกครองเกิดการยอมรับ ผ่านการสัมผัสกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้เห็น

เหมือนฝัน คงช่วย:

ไม่เคยคิดว่า เด็ก ม.ต้น จะสามารถทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ หลาย ๆ คน คิดว่าบางอย่างที่เด็กยังไม่สามารถทำได้เท่าผู้ใหญ่ มักจะโดนบอกว่า เด็ก ๆ ทำไม่ได้หรอก แต่พวกเราเชื่อมั่นว่าถึงพวกเราจะเป็นเด็ก เราก็สามารถเรียนรู้กับกระบวนการวิจัย และทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกี่ยวกับขยะได้ หลาย ๆ ครั้งผู้ใหญ่หลาย ๆ ท่านยอมรับความสามารถที่เด็กมี เด็กทุกคนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถทำงานวิจัย และเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนได้ โดยจากการคิดของตนเอง

ผู้ดำเนินรายการ:

จากการโดนทำโทษ มาสู่การยอมรับ มันมีกระบวนการอะไรบ้าง

เหมือนฝัน คงช่วย:

การทำให้เห็น บางครั้งไม่สามารถอธิบายได้ว่า กำลังทำอะไร หรือเรียนรู้สิ่งใดอยู่ หลังจากการชวนเยาวชนมาทำกิจกรรม ผลที่ออกมา คือการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การกล้าแสดงออกของตัวเยาวชนเอง เช่น เราเป็นเด็กเรียนพอออกมาทำกิจกรรมก็มักจะเกิดคำถามที่ว่า การเรียนจะเสียหรือเปล่า เมื่อเราทำกิจกรรมไปพร้อมกับการเรียน การเรียนเราก็จะต้องไม่ทำให้ตก ถ้าเราสามารถรักษาผลการเรียนให้อยู่ในระดับที่ดีได้ ในระดับชุมชนมีวิธีการ คือ ตอนแรกในการไปเก็บข้อมูลในชุมชน หลาย ๆ คนอาจเกิดความคิดว่า เยาวชนทำกันเล่นหรือเปล่า ซึ่งในตอนแรกๆ เราไม่มีความรู้ความสามารถในการเก็บข้อมูล แต่เมื่อเราเข้าไปทำแล้ว เรานำผลที่ได้ไปเปิดเวทีคุยกับชาวบ้าน กับชุมชน ในเวลาที่มีประชุมหมู่บ้านว่าพวกเขาสนใจเก็บข้อมูล ชุมชนจะช่วยในส่วนไหนได้บ้าง เกี่ยวกับปัญหาขยะที่เข้ามาในโรงเรียน เราจะให้เยาวชนไปคุยกับผู้ใหญ่เอง โดยวิธีการคุยจะ

คุยในลักษณะความสัมพันธ์คล้ายคลึงกับคนในครอบครัว เช่น เหมือนคุยกับญาติสนิท คุยแบบสบายๆ ผู้ใหญ่ก็จะได้รับฟังถึงสิ่งที่เราทำ จากตอนแรกที่คิดว่าเราทำเล่นๆ เมื่อได้มาเห็นความตั้งใจที่อยากจะทำสิ่งต่างๆ เพื่อชุมชนแล้วก็เริ่มที่จะยอมรับ ชุมชนที่ทำอยู่ส่วนใหญ่เมื่อมีเรื่องของการพัฒนาเข้ามา เริ่มมีโรงงานเกิดขึ้น มีบ่อนไก่ ยาเสพติด เมื่อเรามาเจอปัญหาตรงนี้ก็เกิดการหยุดชะงัก เพราะเราเป็นเพียงเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาเอง ก็คิดว่าควรจะทำแค่ในโรงเรียนก่อน เพราะว่าถ้าทำกับชุมชนแล้วเกิดปัญหาขึ้น ความยากลำบากในการแก้ปัญหาจะเพิ่มขึ้น ควรจะสร้างฐานจากในโรงเรียน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้ได้ครุ่นถัดไป

ผู้ดำเนินรายการ:

เด็กๆ จะทำหน้าที่ในการไปคุยกับผู้ปกครองของตัวเอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือของชุมชน

ดวงมณี (นิก):

งานวิจัยที่ทำมาสิ่งที่เกิดขึ้น คือ เด็กๆ ทุกคนมาร่วมกระบวนการศึกษาหาข้อมูลร่วมกัน ทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้พูดคุย สานสัมพันธ์กันกับคนแก่ในหมู่บ้าน เนื่องจากในปัจจุบันเด็กจะไม่สนใจคนแก่ พอได้ทำโครงการแล้ว ต้องไปเก็บข้อมูล หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนแก่แล้วทำให้ได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งคนแก่คนแก่จะนำความรู้ที่มีมาเล่าให้เด็กๆ ฟัง มันทำให้เด็กๆ ได้คิดเปรียบเทียบระหว่างสังคมปัจจุบันกับสังคมสมัยก่อนมันต่างกัน ในส่วนของชุมชน คือเมื่อได้มาร่วมกันทำงานตรงนี้คนแก่คนแก่ที่สนใจ แต่ไม่รู้วิธีการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไว้ ทำให้เกิดความมั่นใจ หรือตั้งใจที่จะทำต่อไป

ผู้ดำเนินรายการ:

จากกระบวนการเรียนรู้จากประเพณีวัฒนธรรมที่เด็กได้เข้าร่วม จากเด็กและผู้ใหญ่ที่ห่างกัน ก็ค่อยๆ เข้ามาใกล้กัน การสร้างความคุ้นเคยมาดูแลชุมชนร่วมกัน เนื่องจากเวลาที่จำกัด จากมุมมอง แนวความคิดของเด็กๆ ที่ผ่านกระบวนการ วิจัยต่างๆ มีความสนุกสนาน อยากให้น้องๆ ได้ฝากอะไรถึงเพื่อนๆ ถึงกระบวนการวิจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับตัวเอง

เก้ง:

จากที่ผ่านมาในสิ่งที่เห็น อยากจะฝากบอกว่าข้อมูลเป็นเรื่องที่สำคัญ อย่าตัดสินใจเพียงอารมณ์และความรู้สึกเพียงเท่านั้น ให้ลองศึกษาข้อมูลจากความเป็นจริง จากการมองอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่ลำบาก ไม่มี

เกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี เป็นการตัดสินใจจากอารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงพอได้เข้าไปสัมผัส แล้วมันไม่ใช่อย่างที่เห็น จึงอยากที่จะฝากว่าข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญในการตัดสินใจ และเชื่อว่าเยาวชนทุกคนมีศักยภาพและความสามารถอยู่แล้ว อยากให้ใช้ให้เต็มที่ อย่ามัวแต่อายและไม่กล้า ให้รู้สึกกล้าที่จะทำสิ่งที่สร้างสรรค์

ภัทรวดี งามสม:

การทำงานร่วมกับผู้อื่น ย่อมต้องมีการถกเถียงกันบ้าง ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นด้วย และนำมาปรับใช้ในการทำงาน ในส่วนที่ปรับได้ก็ควรที่จะปรับ ควรมีความรับผิดชอบในตัวตนของเรา ไม่ควรละเลยหน้าที่ และรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน

เหมือนฝัน คงช่วย:

การวิจัยเพื่อท้องถิ่นไม่ใช่แค่งาน หากแต่มันให้ทั้งความผูกพันระหว่างเด็กกับเด็ก หรือเด็กกับชุมชน กับผู้เฒ่าผู้แก่ ไม่ใช่เพียงแค่คนรู้จักกัน แต่กลายเป็นพี่น้อง แม้จะจบงานวิจัยไปแล้วก็ตาม เป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์กันระหว่างคนในชุมชน ไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงตัวเอง แต่มันยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนด้วย ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น เมื่อเด็กๆ เป็นคนประสานความคิด และความร่วมมือของคนในชุมชนกันเองแล้ว มันกลายเป็นพลัง และแรงผลักดัน ให้คนเฒ่าคนแก่ในชุมชนมีความสุขที่ได้เห็นเด็กในชุมชนกลับมาอยู่กับชุมชนมากขึ้น

ดวงมณี (นิก):

โครงการวิจัยสร้างให้ชุมชนเกิดกระบวนการความคิดอย่างมีระบบ มีการคิดแก้ไขปัญหาพร้อมกัน จากต่างคนต่างอยู่มาแก้ไขปัญหาพร้อมกัน จะเดินต่อไปอย่างไร อยากให้เยาวชนที่ได้ผ่านกระบวนการนี้ จากโรงเรียน วิทยาลัย นำความรู้มาพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านของตนเอง เราจะสามารถเป็นพลังที่เข้มแข็งให้คนในชุมชนต่อไปได้ โดยปกติแล้วเยาวชนมักจะอยากรู้อยากลอง ก็อยากให้มาเรียนรู้กระบวนการชุมชนจะทำให้ซึมซับ และเกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน

ผู้ดำเนินรายการ:

ในวันนี้เมื่อเด็กเปลี่ยนไปขนาดนี้ มันจึงเป็นความท้าทายของผู้ใหญ่ว่า จะทำอย่างไรถึงจะสร้างพื้นที่ให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติตาม

